

Esitys 250-vuotiaan Kuopion luontolahjaksi

Juhlimme tänä vuonna 250 vuotta täyttävää kotikaupunkiamme ja esitämme tässä aloitteessa luontolahjatoiveemme kaikkien kuopiolaisten ja erityisesti ainutlaatuisen kuopiolaisen luonnon puolesta. Kuopio sijaitsee valtakunnallisesti arvokkaan lehtokeskuksen alueella ja Kuopion metsät muodostavat monimuotoisen lehtometsäkokonaisuuden. Iso osa kunnan luonnoltaan arvokkaista metsistä on kuitenkin vielä suojelematta. Esitämme, että 250-vuotisjuhlan kunniaksi Kuopio sitoutuu suojelemaan laajasta metsäomaisuudestaan vähintään 250 hehtaaria kaikkein arvokkaimmista metsistä. Näistä kaupungin omistamista luonnoltaan arvokkaista metsistä ja puustoisista soista on laadittu hiljattain inventointi (METSO-selvitys 2024), jossa esitellään yhteispinta-alaltaan yli tuhat hehtaaria luontoarvoiltaan merkittäviä metsäalueita. Kohteiden ekologiset suojeluarvot on perusteltu inventointiraportissa huolellisesti ja eritellen.

Luonnonsuojelun edistäminen on lain mukaan kunnan tehtävä (LSL 2023/9 §12). Kuopion kaupunki on sitoutunut LUMO-ohjelmassaan (Kuopion luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma 2024–2030) suojelemaan tiukasti 10 % omistamastaan metsä- ja suopinta-alasta vuoteen 2035 mennessä. Kuopion omistamien metsien kokonaispinta-ala on noin 12 500 ha, josta on tähän mennessä suojeltu 7 %. Oman LUMO-ohjelman tavoitteeseen Kuopiota kirittää YK:n luontosopimuksen ja EU:n biodiversiteettistrategian asettamat tavoitteet, joiden mukaan jäsenvaltioiden tulisi suojella pintaalastaan 30 %, josta tiukasti 10 % vuoteen 2030 mennessä. Tällä hetkellä suojeltujen alueiden osuus Kuopion kaupungin omistamasta maa-alasta on noin 4,5 %, joten kansainvälisiin tavoitteisiin nähden kaupungin suojelutavoite voisi olla huomattavasti korkeampi (LUMO-ohjelma 2024). Suojella tulisi kattavasti eri ekosysteemiluokkien kaikkia luontotyyppejä ja lajistoa. Kaikki vanhat ja luonnontilaiset metsät on EU:n biodiversiteettistrategian mukaan suojeltava tiukasti. EU:n strategian pohjalta ei ole vielä julkistettu kansallista biodiversiteettistrategiaa, mutta vastuullisuus- ja imagosyistä Kuopion tulisi olla liikkeellä oma-aloitteisesti ja etupainotteisesti. Ilahduttavasti näin onkin, kun juuri päivitetyn julkilausuman mukaan Kuopio on sitoutunut yhdessä kymmenen suurimman kaupungin kanssa luontokadon pysäyttämiseen (Kuopio.fi 2025).

Esitämme, että kaupunki valitsee ja suojelee ensimmäisessä vaiheessa 250-vuotislahjana vähintään 250 hehtaaria METSO-selvityksen mukaisia kaikkein arvokkaimpia eli METSO luokan yksi (luokka I) metsiä. Kuopion monista suojelun arvoisista kohteista ehdotamme seuraavia METSO-selvityksen kohteita (METSO-selvitys 2024): Puijon selänteen (kohteet 1,2,3,4,5,6), Jynkän (10,11,12), Karhonsaaren (14), Niittylahden (18,19) ja Tahkon (22) arvokkaat metsät.

Suojelukohteiden valinnassa tulisi kiinnittää huomiota seuraaviin luonnon monimuotoisuuden merkityksen monipuolisesti huomioiviin näkökulmiin:

1. Ekologiset arvot eli uhanalaisten luontotyyppien ja lajien suotuisan suojelun taso sekä suojelualueiden kytkeytyneisyys maisematasolla toteutuvat.
2. Ekosysteemipalvelut turvataan ilmastonmuutoksen hillitsemisen ja siihen sopeutumisen näkökulmasta.
3. Kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä edistävien monimuotoisten lähimetsien saavutettavuus lisääntyy.

Seuraavassa esitämme lyhyet perustelut edellä mainittuihin näkökulmiin:

Luonnon monimuotoisuus vähenee nopeasti kaikkialla maailmassa. Erilaisten elinympäristöjen häviäminen ja heikentyminen, esimerkiksi pirstoutuminen yhä pienempiin saarekkeisiin, on suurimpia uhkia luonnon monimuotoisuudelle. Luontokato etenee hälyttävää vauhtia myös Suomessa ja Kuopiossa. Viimeisimpien uhanalaisuusarviointien mukaan yhä useampi suomalainen luontotyyppi ja laji on entisestään taantunut, ja monesta ennen elinvoimaisesta lajista on tullut uhanalainen (Punainen kirja 2018 ja 2019). Lajien suotuista suojelun taso voidaan saavuttaa vain säilyttämällä riittävästi niiden elinympäristöjä eli erilaisia luontotyypppejä. Muistutamme, että Kuopio sijaitsee valtakunnallisestikin merkittävän lehtokeskuksen alueella. Iso osa metsälajeista tarvitsee luonnontilaista tai sen kaltaista metsää ja olisi ensisijaista, että tällaisia metsiä ei enää hävitettäisi tai heikennettäisi. Metsälajien elinvoimaisuutta tulisi elvyttää ennen kaikkea suojelemalla luontoarvoiltaan merkittäviä alueita ja toisekseen huolehtimalla luontoarvoista myös suojelualueiden ulkopuolella. Luonnonarvoiltaan rikasta vanhaa metsää ei saada koskaan samanlaisena takaisin, jos se kerran hävitetään. Kuopiolaista luontoa ei voi suojella missään muualla kuin Kuopiossa.

Luonnolla ja kaikilla lajeilla on itseisarvo, mutta yhteiskuntamme tarvitsevat välttämättä myös monimuotoisen luonnon ylläpitämiä ekosysteemipalveluja kuten ilmastonsäätelyä, ravinteiden kiertokulkua ja pölytystä. Luonto on siten myös talouden kivijalka. Mitä monimuotoisempi luonto on, sitä monimuotoisempia ekosysteemipalveluita se ylläpitää yhteiskunnan tueksi. Luonnon suojeleminen on ekologisista, sosiaalisista ja taloudellisista syistä ensisijaisen tärkeää.

Kaupungista tekevät veto- ja pitovoimaisen sen palvelut, ihmiset ja ympäristö. Kuntapäätäjien ja viranomaisten tehtävänä onkin pitää huolta kuntalaisille merkityksellisistä metsistä. Tuoreen kyselytutkimuksen mukaan lähimetsän säilyminen on tärkeää 96 % suomalaisista (Suomen luonnonsuojeluliitto 2025). Tutkimuksen vastaajista yhteensä 86 % määritteli kuntametsien hoidon tärkeimmäksi tavoitteeksi joko luonnon monimuotoisuuden, virkistyskäytön tai ilmastotoimet. Vain 11 % on sitä mieltä, että taloudellinen hyöty on kotikunnan metsänhoidon ykköstavoite. Toisen vastikään julkaistun tutkimuksen mukaan varttuneet eli ikärakenteeltaan vanhemmat metsät ovat erityisen tärkeitä ihmisen hyvinvoinnille ja etenkin mielenterveydelle (Luonnonvarakeskus 2025). Monimuotoinen lähiluonto edistää tutkitusti ihmisten terveyttä ja hyvinvointia. Hyvin voivat kuntalaiset tukevat kaupungin myönteistä kehitystä. Ekologisten arvojen lisäksi myös erilaiset lähiluonnon aineettomat arvot tulisi tunnistaa osana kuntametsien lisäsuojelun merkitystä. Uskomme, että monimuotoisen luonnon suojeleminen ja sosiaalisten sekä taloudellisten näkökulmien yhteensovittaminen on mahdollista ja kannattavaa.

Kuopiossa 8.9.2025

Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistyksen
puheenjohtaja
Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu

Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistyksen
hallituksen jäsen

Lähteet

Kuopio.fi 2025. Kuopio sitoutuu luontokadon torjuntaan yhdessä muiden Suomen suurimpien kaupunkien kanssa. Verkkouutinen 5.9.2025. Viitattu 8.9.2025

<https://www.kuopio.fi/2025/09/05/kuopio-sitoutuu-luontokadon-torjuntaan-yhdessa-muidensuomen-suurimpien-kaupunkien-kanssa/>

LUMO-ohjelma 2024. Kuopion luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma 2024–2030. Viitattu 8.9.2025

<https://www.kuopio.fi/app/uploads/2024/06/lumo-kuopio-web-final.pdf>

Luonnonvarakeskus 2025. Tutkimus paljastaa - ihminen elpyy tehokkaammin ikärakenteeltaan vanhemmissa metsissä. Verkkouutinen 14.5.2025. Viitattu 8.9.2025

<https://www.luke.fi/fi/uutiset/tutkimus-paljastaa-ihminen-elpyy-tehokkaammin-ikarakenteeltaanvanhemmissa-metsissa>

METSO-selvitys 2024. Kuopion kaupunki, alueelliset ympäristönsuojelupalvelut 2024. Kohdekuvaukset ja kohdekartat METSO-selvitys Kuopion kaupungin omistamista luonnoltaan arvokkaista metsistä ja puustoisista soista. Viitattu 8.9.2025

<https://www.kuopio.fi/app/uploads/2024/11/kuopio-metso-selvitys-2024-kohdekuvaukset.pdf>

Punainen kirja 2018. Kontula, T & Rautio A (toim.) Suomen luontotyyppien uhanalaisuus: Punainen kirja 2018.

Punainen kirja 2019. Hyvärinen, E, Juslén, A, Kemppainen, E, Uddström, A & Liukko, U-M (toim.) Suomen lajien uhanalaisuus: Punainen kirja 2019.

Suomen luonnonsuojeluliitto 2025. Kyselytutkimus: Kuntavaaleissa lähimetsien säilyminen on tärkeä teema valtaosalle suomalaisista. Tiedote 18.2.2025. Viitattu 8.9.2025

<https://www.sll.fi/ajankohtaista/kyselytutkimus-kuntavaaleissa-lahimetsien-sailyminen-on-tarkeateema-valtaosalle-suomalaisista/>